

Problems encountered by the 6th -7th -8th grade primary school students with transported education (Gulnar sample)

Mehmet SECER¹

Tuğba YANPAR YELKEN²

ABSTRACT. Transportation in primary education which continued since 1990 is indispensable for students who live in rural areas. Transportation provides rural area students same opportunity about education and school access like in cities. Besides having many advantages, transportation in education has also some problems. Aim of this study is to explore problems of students and find out suggestions about transportation, nutrition, course achievement and leisure time activities after school in Gulnar.

Key Words: Primary education, leisure time, activities

SUMMARY

Purpose and significance: Aim of this study is to find out problems of students who continue education with the help of transportation provided by Ministry of Education. Fewer problems mean more success in education. Main problems of students can be divided into four categories like: nutrition, transportation, course achievement and lack of leisure time activities. At the beginning of study a main problem and five sub-problems stated in order to find out suggestions. Main problem is that what are the problems and suggestions of second level students in primary education who continue education with transportation. Sub problems defined as follows:

- What are the problems students face about transportation?
- What are the problems students face about nutrition?
- What are the problems students face about their lessons?
- What are the activities students want to participate in their leisure time?
- What are opinions of teachers and parents about education with transportation?

Methods: 2 primary schools selected randomly among 11 schools. 72 students and 15 teachers from two village transportation center schools and 17 parents participated this study. Teachers and parents answered open ended questions before applying the questionnaire. Face to face interview with students recorded via a digital camera. Experts' opinions provided during phase of preparing the questionnaire.

Results: The study shows that students have complaints about transportation because of number of students per vehicle. Although some problems stated by students like quality and amount of food provided in cafeterias, nutrition is not a big problem for students in Gülnar. Main problem about lessons is that students cannot spend time with their teachers to solve problems both about questions they face during lessons and getting prepared exams like high school entrance exams.

Another problem is leisure time activities that students cannot participate after school like drama or scout works, football tournaments. Finally parents point some problems but they willing to send their children to school in any condition.

Discussion and Conclusions: Some suggestions to solve problems provided as result of study. Most important one is that providing access to school for both students and parents after school or at the weekends. At the end of the study, it is easily seen that students like coming school so they want to spend time with their teachers and friends.

¹ Mehmet SECER, Mersin University msecer@gmail.com

² Assoc. Prof. Dr. Tuğba YANPAR YELKEN, Mersin University, tyanpar@gmail.com

İlköğretim 6.-7.-8. Sınıf Öğrencilerinin Taşımali Eğitimde Karşılaştığı Sorunlar (Gülner Örneği)

Mehmet SECER³

Tuğba YANPAR YELKEN⁴

ÖZ: Ülkemizde 1990–1991 öğretim yılından bugüne devam etmekte olan taşımali eğitim özellikle kırsal kesimde yaşayan öğrenciler için vazgeçilmez öneme sahiptir. Kırsal kesimde yaşayan öğrenciler için okula ulaşım ve eğitim konusunda fırsat eşitliği sağlayabilmektedir. Her ne kadar avantajları olsa da taşımali eğitimde de karşılaşılan çeşitli sorunlar bulunmaktadır. Bu çalışmada 2007–2008 öğretim yılında Mersin’in Gülner ilçesinde uygulanmakta olan taşımali eğitimde öğrencilerin ulaşım, beslenme, ders performansı ve ders dışı faaliyetler konularında karşılaştıkları sorunlar ve bunlara getirilebilecek çözüm önerileri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: İlköğretim, boş zaman, aktiviteler

GİRİŞ

Milli Eğitim Bakanlığı Taşımali İlköğretim Yönetmeliği'ne göre taşımali öğretimin tanımı; ilköğretim okulu bulunmayan, çeşitli nedenlerle eğitim-öğretime kapalı, birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilköğretim okullarındaki öğrencilerin, taşıma merkezi ilköğretim okullarına gününbirlik taşınarak kaliteli bir eğitim-öğretim görmelerini sağlamaktır (MEB, 2000). Taşımali eğitimden yararlanan öğrenciler nüfusu az, dağınık yerleşim birimlerinde veya öğretime uygun olmayan eğitim kurumlarının bulunduğu yerlerde bulunmaktadır (Küçüksüleymanoğlu, 2006). İlköğretim Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre 2004-2005 öğretim yılında taşınan merkez okul sayısı: 5.651, taşınan okul sayısı: 29.245, taşınan öğrenci sayısı: 669.487 olmuştur (MEB, 2005).

Taşımali eğitime geçilmesinin nedenlerini 3 grupta toplamak mümkündür (Tozlu ve diğerleri, 2007):

- Eğitimde fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanması ve eğitimde kalitenin yükseltilmesi,
- İç göçler,
- Yerleşim birimlerinin dağınık olmasıdır.

Taşımali eğitimde genel olarak karşılaşılan sorunlar; beslenme, ulaşım öğrencilerin uyumu, ders başarıları, veli-öğretmen iletişimi, sağlık sorunları başlıkları altında toplanabilir (Arı, 2003; Tozlu, 2007; Küçüksüleymanoğlu, 2006).

Bu sorunların gözlenme sıklıkları taşımali eğitim yapılan bölgenin coğrafi yapısına, iklim şartlarına, ulaşımın süresi ve mesafesine göre değişiklik gösterebilir.

Karakütük (1996) tarafından yapılan çalışma sonucunda; taşımali eğitimin sekiz yıllık ilköğretimin yaygınlaştırılmasını hızlandırdığı, yoksul aile çocuklarının okuma olanağına kavuştukları, öğrencilerin başarı düzeyinin yükseldiği, daha iyi olanaklara sahip oldukları, birleştirilmiş sınıf uygulamasının azaldığı, öğle yemeği konusunda sorunlar olduğu, eğitim maliyetinin azaldığı, yöre halkının servis araçlarını kullandığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Altunsaray (1996), Özkan(1997), yaptıkları çalışmalarda benzer sonuçlara ulaşmıştır. Büyükboyacı (1998) çalışması sonucunda, öğrencilerin Türkçe'yi daha iyi konuşup yazdıkları, sosyal ve kültürel faaliyetlere daha çok katıldıkları, kişiliklerinin olumlu yönde geliştiği belirlenmiştir. Baş (2001) çalışmasında ulaşımında yöre halkının servis araçlarını kullanmadığını

³ Mehmet SECER, Mersin Üniversitesi msecer@gmail.com

⁴ Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, tyanpar@gmail.com

belirtmiştir. Ayrıca Kabaş (2006) çalışmasında, bugüne kadar yapılan çalışmalar ile yeni bulguları karşılaştırmıştır.

Araştırmanın Amacı

Mersin ili Gülnar ilçesinde 6.-8. sınıflarda taşınmalı sistemle öğrenim gören öğrencilerin karşılaştıkları sorunları tespit etme ve öğrenci, veli öğretmen görüşleri doğrultusunda çözüm önerileri sunmaktır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmaktadır.

1. Öğrencilerin taşınmalı eğitimde karşılaştıkları ulaşım sorunları nelerdir?
2. Öğrencilerin taşınmalı eğitimde karşılaştıkları beslenme sorunları nelerdir?
3. Öğrencilerin taşınmalı eğitimde dersleri ile ilgili karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
4. Öğrenciler taşınmalı eğitimde dersler dışında hangi faaliyetlerde bulunmak istemektedirler?
5. Taşınmalı eğitimle ilgili öğretmen ve veli görüşleri nelerdir?

Bu araştırmanın sayıtlıları şunlardır:

1. Öğrencilerin anket sorularını gerçek görüşlerine göre cevaplandırmışlardır.
2. Bereket İlköğretim Okulu ve Kayrak İlköğretim Okulundaki öğrencilerin Gülnar genelini temsil ettiği varsayılmıştır.
3. Anket ve görüşme sorularının geçerliliği konusunda uzman görüşleri yeterlidir.

Bu araştırmanın sınırlılıkları şöyledir:

1. Anketi cevaplayan öğrenciler Mersin/Gülnar İlçesi Bereket Köyü İlköğretim Okulu 6–7–8. Sınıf; Kayrak İlköğretim Okulu 6–7–8. Sınıfında öğrenim gören öğrenciler ile sınırlıdır.
2. Araştırma verilerinin derlenmesi, öğrencilere uygulanan anket formu ile elde edilen görüşlerle sınırlıdır.
3. Çalışma 2007–2008 Öğretim yılının 1. döneminde yapılmıştır.

YÖNTEM

Gülnar ilçesinde yapılan bu çalışmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Veriler anket ve görüşme yoluyla toplanmıştır. Bu nedenle bu araştırma, tarama modelinde bir araştırmadır.

Araştırma Grubu

Çalışma grubunu Gülnar'da ilköğretim okullarının 6–8. sınıf öğrencilerinden taşınmalı eğitim yapılan 11 okuldan rasgele seçilen 2 okuldaki taşınmalı sistemle eğitim gören öğrencilerin tamamı (72 öğrenci) oluşturmaktadır. Tablo 1'de taşıma yapılan okullar verilmiştir.

Tablo 1. Taşıma Yapılan Okullar

TAŞIMA MERKEZİ OKULLAR	ÖĞRENCİSİ TAŞINAN YERLEŞİM BİRİMİ
Bereket İÖO	Şeyhomer Köyü, Ardıçpınarı Köyü, Konur Köyü, Taşoluk Köyü, Göktürk Köyü
Kayrak İÖO	Kavakoluğu Köyü, Korucuk Köyü, Irazuçtu ve Somat Mahalleleri

Anket formlarıyla derlenen veriler SPSS 15 istatistik programında işlenmiş, frekans tabloları hazırlanmıştır. Ankete katılan 72 öğrencinin 25'i (% 34,7'si) 6. sınıf; 22'si (% 30,6'sı) 7. sınıf; 22'si (% 30,6'sı) 8. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Ankete katılan kız öğrencilerin sayısı 33 (% 45,8), erkek öğrencilerin sayısı 38 (% 52,8) Ankette 3 öğrenci sınıfını, 1 öğrenci cinsiyetini belirtmemiştir.

Veri Toplama Araçları

Anket formları hazırlanmadan önce öğretmenlere ve velilere taşınmalı eğitim ile ilgili açık uçlu sorular sorularak sorunlar hakkında genel bilgiler alınmıştır. Öğretmenlere gönderilen 20 anket formundan 15'i, velilere gönderilen 30 anket formundan 17'si geri gelmiş ve değerlendirmeye alınmıştır. Çalışmada öğrencilerle yüz yüze görüşmeler yapılmış ve bu görüşmeler dijital kamera ile kaydedilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar ile öğrenci görüşmelerinden elde edilen cevaplara göre öğrencilere yönelik anket soruları hazırlanmıştır. Anketin geçerliliği konusunda uzman kanısı alınmıştır.

Hazırlanan anket formunun birinci bölümünde isimler istenmemiş, sınıf, cinsiyet, kardeş sayısı ve yaş bilgilerine yer verilmiştir. Öğrenci ailesinin gelir durumu, annenin öğrenim durumu, babanın öğrenim durumu, kardeş sayısı, okul dışı zamanlarda da görüşebildiği arkadaş sayısı, ev-servis arası mesafe, ders dışında ilgilenmek istediği faaliyetler, destek almak istediği dersler hakkında da bilgi alınmıştır. Öğrenciler ders dışında ilgilenmek istediği faaliyetler ve destek almak istediği dersler sorularında birden fazla seçeneği işaretleyebilecekleri anket formunun yönlendirme bölümünde belirtilmiştir. İkinci bölümde ise öğrencilere 5 seçenekli maddeler verilmiş ve her madde ile ilgili fikirlerini belirtmeleri için “Kesinlikle katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle katılmıyorum” seçenekleri sunulmuştur. Öğrencilerden her görüş için bu seçeneklerden kendilerine en yakın geleni işaretlemeleri istenmiştir. Cevapların frekans dağılımları ve yüzdeleri ilgili bölümlerde tablolar halinde sunulmuştur.

BULGULAR

Aşağıda araştırmanın alt problemlerine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Öncelikle öğrencilerin anket formlarında maddelere verdikleri cevaplar ilgili bölümlerde frekans tablosu halinde verilmiştir. Ardından bu veriler kullanılarak yorumlar belirtilmiştir.

Öğrencilerin ulaşım ile ilgili sorunları nelerdir?

Öğrencilerin evlerinden servis aracına bindikleri servis güzergâhına kadar olan yürüme mesafesi Tablo-2’de ev-servis arası mesafe gösterilmiştir.

Tablo 2. Ev-Servis Arası Mesafe

SÜRE	f	%
10–20 dk	48	66,66
20–30 dk	8	11,11
30–40 dk.	12	16,67
40–50 dk	2	2,78
50 dk ve daha fazla	1	1,39
Boş	1	1,39
Toplam	72	100,00

Tablo 2 incelendiğinde ev-servis noktası arası mesafe 10–20 dk. olan öğrenci sayısının 48 (% 66,66) olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun evlerinden servis noktasına kadar bir sorunla karşılaşmadıkları söylenebilir.

Ulaşım da karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Ulaşım İle İlgili Görüşlerin Dağılımı

MADDELER	KESİNLİKLE KATILYORUM		KATILYORUM		KARARSIZIM		KATILMIYORUM		KESİNLİKLE KATILMIYORUM		BOŞ YANIT	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Evimin servis güzergâhına mesafesi uzak.	12	16,67	19	26,39	10	13,89	20	27,78	11	15,27	-	-
Zaman zaman olumsuz hava şartlarından dolayı servise yetişemiyorum.	11	15,28	11	15,28	10	13,89	23	31,94	16	22,22	1	1,39
Servis araçlarından kaynaklanan nedenlerle ulaşımında aksamalar olabiliyor.	8	11,11	15	20,83	14	19,44	15	20,82	18	25,00	2	2,80
Hafta sonları servisin imkân olması durumunda okula gelmek istiyorum.	27	37,50	17	23,62	16	22,22	5	6,94	6	8,33	1	1,39
Servis yolculuğu yorucu olmuyor.	17	23,61	15	20,83	12	16,67	14	19,44	13	18,06	1	1,39
Servisi beklerken yağışlı ve soğuk havalarda üşüyorum.	21	29,17	18	25,00	7	9,72	14	19,44	11	15,28	1	1,39

Tablo 3'teki verilere bakıldığında öğrencilerin % 16,67'si evlerinin servis güzergâhına uzak olduğunu belirtmiştir. Olumsuz hava koşullarından dolayı zaman zaman servise yetişemeyen öğrenci sayısı 11 (% 15,28) bulunmuştur. Kışın havanın soğuk olmasından dolayı servis beklerken üşüyen öğrenci sayısı 39 (% 54,17) olarak ortaya çıkmıştır. Servis olanağı olması durumunda okula gelmek istemeyen öğrenci sayısı 11 (% 15,27) görülmektedir. Servis araçlarından kaynaklanan nedenlerle ulaşımında aksamalar olabiliyor görüşüne öğrencilerin 25'i (% 25,00) kesinlikle katılmamaktadır. Servis yolculuğunun yorucu olmadığı konusunda farklı görüşler bulunmaktadır.

Gülner ilçesinin dağlık engebeli olmayan coğrafi yapısı, kış mevsiminde kar yağışının fazla olmaması, yağmurun ise ulaşımı etkileyecek boyutlarda olmaması ise hava koşullarından dolayı servise yetişemeyen öğrenci sayısının fazla olmamasının sebebi olarak görülebilir. Olanak olması durumunda öğrencilerin destek almak ve ders dışı etkinliklerde bulunmak için okula gelmek istedikleri görülmektedir. Okula gelmek istemeyen öğrencilerin sayısının bu kadar düşük olması, öğrencilerin okullarını, öğretmenlerini ve buldukları ortamı sevdiklerini göstermektedir.

Yüzyüze görüşmelerde ve anket sonuçlarına göre ulaşım konusunda öğrencilerin belirttikleri sorun servislerin kalabalık olmasıdır. Bunun dışında öğrencilerin genelinin ortaya koyduğu bir sorun görülmemektedir. Öğrencilerin servis hizmetinden memnun oldukları sonucuna varılabilir. Ailelere gönderilen açık uçlu sorulara gelen yanıtlara göre veliler servis konusunda gidiş-geliş saatlerinin düzenli olması, çocukları için endişelenmemeleri ve olumsuz hava koşullarında yürüyerek okula gelen öğrencilere göre daha avantajlı olmalarından dolayı memnuniyetlerini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin beslenme ilgili sorunları nelerdir?

Öğrencilerin beslenme ile ilgili sorunlar hakkında görüşleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Beslenme İle İlgili Görüşlerin Dağılımı

MADDELER	KESİNLİKLE KATILYORUM		KATILYORUM		KARARSIZIM		KATILMIYORUM		KESİNLİKLE KATILMIYORUM		BOŞ YANIT	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Okulda verilen yemekler yeterince doyurucu olmuyor.	25	34,72	12	16,67	14	19,44	8	11,11	12	16,67	1	1,39
Okulda verilen yemekler zaman zaman evimde de hazırlanır.	11	15,28	19	26,39	13	18,06	7	9,71	22	30,56	-	-
Yanımda atıştırmak için yiyecek taşıyorum.	10	13,89	14	19,44	10	13,89	15	20,83	22	30,56	1	1,39
Acıktığımda okul kantininden (veya çevreden) zaman zaman alışveriş yaparım.	34	47,22	20	27,78	6	8,33	2	2,78	9	12,50	1	1,39
Okulda verilen yemekler yeterince kaliteli değil.	18	25,00	16	22,22	10	13,89	17	23,61	11	15,28	-	-

Tablo-4 incelendiğinde yemeklerin yeterince kaliteli olmadığı görüşüne öğrencilerin % 25'i kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Verilen yemek miktarı konusunda öğrencilerin % 25'i yemeklerin doyurucu olmadığı fikrine kesinlikle katıldıklarını, % 13,84 yanında ders aralarında atıştırmak için yiyecek getirdiklerini, % 47,22'si çevreden veya kantinden yiyecek aldıklarını belirtmiştir.

Beslenme konusunda öğrencilerin görüşmelerde ve anketlerde belirttikleri sorunların başında zaman zaman yemek kalitesinin düşük olması gelmektedir. Öğrencilerin görüşmelerde dile getirdikleri bir diğer sorun ise yemeklerin soğuk gelmesidir. Öğrenciler yemeklerin daha sıcak olması durumunda daha çok memnun olacaklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin yemek miktarı konusunda sorun görmektedirler. Kantinden alışveriş yapan öğrenci miktarının yüksek çıkması ise, taşınmalı eğitim yapılmayan merkezi okullarda yapılan gözlemlerde de benzer durum olması nedeni ile bunun sadece yemeğin miktarından kaynaklanmadığını düşündürmektedir. Ancak dikkat edilmesi gereken bir nokta da yemek savurganlığıdır. Bazı öğrencilerin yemek miktarını yeterli bulmazken bazılarının ihtiyacından fazla yemek alıp daha sonra bunu çöpe dökmesi üzerinde durulmalıdır. Yemek savurganlığı yemek maliyetini yükselteceği gibi öğrencilerin tutumluluk alışkanlıklarını olumsuz etkileyecektir.

Beslenme ile ilgili sorulan açık uçlu sorulara öğretmenlerin verdikleri cevaplar dikkate değer bulunmuştur. Sosyal Bilgiler Dersi öğretmeni, öğrencilerin çoğunun okulda gördüğü yemek çeşitlerini evinde göremediğini belirtmiştir. Bunun öğrencilerin yaşadığı yerlerin coğrafi durumu ile ilgili olarak yetişen ürün çeşitliliğinin azlığı, alışveriş için ilçeye ulaşımında zorluk çekilmesi gibi çeşitli nedenleri vardır. Öğrenciler okul yemekhanesinde bir anlamda evlerindeki rutin menünün dışına çıkabilmektedirler.

Öğrencilerin dersleri ile ilgili karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

Öğrencilerin derslerle ilgili karşılaştıkları sorunlar çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Öğrencilerin okul dışında görüşebildikleri arkadaş sayısı Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Okul Dışında Görüşülen Arkadaş Sayısı

ARKADAŞ SAYISI	f	%
Yok	13	18,06
1-2 Arkadaş	28	38,89
3-4 Arkadaş	20	27,78
5-6 Arkadaş	6	8,33
7 ve daha fazla	5	6,94
Toplam	72	100,00

Okul dışında görüşebildikleri 5 ve daha fazla arkadaş sayısı Tablo 5'ten de görüldüğü gibi % 15,27 gibi düşük bir orandır. Ayrıca görüştikleri arkadaşları kendileri ile aynı sınıftan olmamaktadır. Öğrencilerden bazıları hafta sonlarında yaşadığı köy veya mahalleler yakın ise görüşebilmektedirler. Bunun için öğrenciler yürümekte veya yoldan geçen araçlara binmektedirler. Bu durum ortak ders çalışma ve etkinliklerde bulunmayı zorlaştırmaktadır.

Öğrencilerin destek istedikleri dersler hakkındaki görüşleri Tablo 6'da sunulmuştur

Tablo 6. Öğrencilerin Destek İstedikleri Derslere İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

DERSLER	f	%
Matematik	38	52,78
İngilizce	30	41,67
Fen ve Teknoloji	12	16,67
Sosyal bilgiler	7	9,72
Türkçe	4	5,56
Diğer	1	1,39

Bazı öğrenciler birden fazla seçenek işaretlemişlerdir.

Tablo 6'daki sonuçlara göre, öğrencilerin destek almak istedikleri derslerin ilk sırasında % 52,78 oranı ile matematik dersi yer almaktadır. Matematik dersini % 41,67 ile İngilizce ve % 16,67 ile Fen-Teknoloji dersi izlemektedir. Bu derslerin liselere geçiş için önemli dersler olduğu düşünüldüğünde gereken önemin verilemediği sonucu çıkarılabilir.

Dersler ile ilgili öğrenci görüşlerinin dağılımı Tablo 7'de verilmiştir. Arkadaşları ile okul dışı zamanlarda ders çalışma olanağı bulan öğrencilerin oranı Tablo 7'e göre % 54,17'dur. Geriye kalan % 45,83 oranında öğrenciler arkadaşları ile çalışma olanağı bulamamaktadırlar. Öğrencilerden ders için kaynaklara ulaşma olanağı olduğunu düşünen öğrenci sayısı 20'dir (% 27,78). Gereksinim olduğunda derslerine yardım alabilen öğrencilerin oranı % 43,06 bulunmuştur. Öğrencilerin 49'u (% 68,05) ders dışı etkinliklere kesinlikle katılmak istediklerini belirtmişlerdir.

Arkadaşları ile okul dışı zamanlarda ders çalışma olanağı bulan öğrenci sayısının az olması, öğretmen görüşmelerinde Türkçe Öğretmeni'nin belirttiği, okul dışında öğrencilerin çalışması için homojen grup oluşturulamaması ile ilgili olumsuzlukla örtüşmektedir. Üzerinde durulması gereken bir nokta da Bilgi Teknoloji Sınıflarının (BTS) ne kadar verimli kullanılabildiği konusudur. Taşınabilir eğitim yapılan okullarda dersler bittikten sonra öğrencilerin mecburen servis araçları ile evlerine dönmeleri gerekmektedir. Bu okullarda

bulunan öğretmenlerin tamamı servis veya özel araçları ile köy dışından gelmekte ve dersten sonra okuldan ayrılmaktadırlar. Bu nedenlerden dolayı öğrencilere ve halka açık bulundurulması gereken Bilgi Teknoloji Sınıflarından yeterince verim alınamamaktadır.

Tablo 7. Dersler İle İlgili Görüşlerin Dağılımı

MADDELER	KESİNLİKLE KATILYORUM		KATILYORUM		KARARSIZIM		KATILMIYORUM		KESİNLİKLE KATILMIYORUM		BOŞ YANIT	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Arkadaşlarımla okul dışı zamanlarda da ders çalışma imkânı bulabiliyorum.	17	23,60	22	30,56	4	5,56	16	22,22	12	16,67	1	1,39
Okul kaynaklarını yeterince kullanamıyorum (internet; kütüphane; öğretmenlerle iletişim)	16	22,22	17	23,61	16	22,22	10	13,89	13	18,06	-	-
Ders dışı faaliyetlere (izcilik-satranç-spor faaliyetleri vb.) katılmak istiyorum.	49	68,05	11	15,28	8	11,11	2	2,78	1	1,39	1	1,39
Ders konusunda yardıma ihtiyacım olduğunda yardım bulamıyorum	17	23,61	8	11,11	14	19,44	19	26,39	12	16,67	2	2,78
Ödevlerim için yeterince kaynağa ulaşabiliyorum. (il/ilçe merkezine ulaşım; internet; kütüphane vb.)	7	9,72	13	18,06	9	12,50	14	19,44	27	37,50	2	2,78

Günümüzde öğrenciler güncel bilgiye internet yoluyla ulaşmaktadırlar. Ancak daha önce de belirtildiği gibi BTS'ler verimli olarak kullanılmadığı ve ders saatleri dışında öğrencilerin BTS'leri kullanma olanağı olmadığı için öğrencilere bilgi kaynağına ulaşma anlamında yeterince yararlı olduğu söylenemez. Öğrencilerin derslerinde yardım alacakları ilk kaynak kendi öğretmenleridir. Ancak birçok branş öğretmenin girmek zorunda oldukları ders saatini doldurmak için farklı okullarda derse girmeleri sonucu kadrolarının bulunduğu okullarda yeterince öğretmenleriyle beraber olamamaktadırlar. Tablo-7'de Yardım alabilen öğrencilerin bir kısmı kendi köylerinde üst sınıftan öğrenci bulunması durumunda yardım almaktadırlar. Özellikle 8. sınıf öğrencileri için bu durum çok önemlidir. OKS hazırlığında olan öğrenciler kendilerinden üst sınıf bulamamalarından dolayı sadece kendi öğretmenleri ile çalışabilmektedirler. Buradan öğretmenlerin kendi okullarında daha fazla zaman geçirmeleri gerektiğini göstermektedir.

Uyku, öğretmen-veli iletişimi ve sağlık sorunları hakkındaki görüşler Tablo 8'de verilmiştir. Sabah erken kalkmalarından dolayı gece yeterince uykularını alamadıklarını belirten öğrencilerin oranı % 44,44 olarak ortaya çıkmıştır. Okulda sağlık sorunu yaşadığını belirten öğrencilerin oranı % 22,22'dir. Ailesinin öğretmenlerle görüşmek için okula yeterince gelemediğini belirten öğrencilerin oranı % 26,39'dur. Bu öğrenci velilerinin taşınmalı eğitim yapılan okula yakın köylerden geldikleri tahmin edilmektedir. Okulun bulunduğu köydeki arkadaşlarının daha avantajlı olduğunu düşünen öğrencilerin oranı % 27,78'dir.

Öğrencilerin yaklaşık yarısı uyku sorunu yaşamaktadır. Bunun anlamı, derse giren öğrenciler uykusuzluğa bağlı olarak ilk derste dikkatle ilgili sorunlar yaşamaktadır. Görüşmelerde öğrencilerin sağlık sorunu olarak olumsuz hava koşullarına bağlı öksürük, nezle gibi rahatsızlıklarla karşılaşmışlardır. Kaza-yaralanma gibi ciddi bir durumla karşılaşan öğrenci bulunmamaktadır. Öğrencilerin görüşmelerde "il veya ilçe merkezinde öğreniminize devam etseydiniz avantajınız veya dezavantajınız ne olurdu" sorusuna öğrencilerden bazılarının verdiği

cevap, gereksinimleri olduğunda okul kursu veya dersane şeklinde ders alabilecekleri olmuştur. Bununla beraber taşınmalı eğitimde öğrenim gören öğrenciler ilçe merkezinde olmanın avantajlı olduğunu, diğer taraftan taşınmalı eğitim yapılan okulun bulunduğu köyde bulunmanın ise avantaj sağlamayacağını düşünmektedirler. Böyle düşüncülerinin sebebi okuldan bütün öğrencilerin aynı zamanda çıkmaları ve köydeki öğrencilerin bir avantajının olmamasıdır.

Tablo 8. Çeşitli Konularda Öğrenci Görüşlerinin Dağılımı

MADDELER	KESİNLİKLE KATILYORUM		KATILYORUM		KARARSIZIM		KATILMIYORUM		KESİNLİKLE KATILMIYORUM		BOŞ YANIT	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Geceleri yeterince uyuyamıyorum.	18	25,00	14	19,45	16	22,22	8	11,11	16	22,22	-	-
Okulda sağlık sorunu yaşamadım	27	37,50	18	25,00	9	12,50	5	6,94	11	15,28	2	2,78
Ailem öğretmenlerle görüşmek için okula yeterince gelemiyorum.	24	33,33	17	23,61	12	16,67	6	8,33	13	18,06	-	-
Okulun bulunduğu köydeki arkadaşlarımdan benden daha avantajlı olduğunu düşünüyorum.	10	13,89	10	13,89	12	16,67	19	26,39	21	29,17	-	-

Öğrenciler dersler dışında hangi faaliyetlerde bulunmak istemektedirler?

Öğrencilerin ders dışında ilgilenmek istedikleri faaliyetler Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Ders Dışında İlgiilenmek İstedikleri Faaliyetler

FAALİYET	f	%
Bilgisayar	33	41,25
Spor (Basketbol, voleybol vb.)	14	17,50
Satranç	12	15,00
Tiyatro	8	10,00
İzcilik	7	8,75
Diğer	4	5,00
Boş	2	2,50

Bazı öğrenciler birden fazla seçenek işaretlemişlerdir.

Anket sonuçlarına göre ders dışı faaliyetlere katılmak istemeyen öğrenci sayısı 3 (% 4,17), kararsızların sayısı 8 (% 11,11), katılmak isteyen öğrencilerin sayısı ise 60 (% 83,24) olarak ortaya çıkmıştır. Tablo 9'da görüldüğü gibi öğrencilerin en çok istedikleri ders dışı faaliyet % 41,25 ile bilgisayar alanında görülmektedir. Bilgisayarı % 17,50 oranıyla spor faaliyetleri ve % 15,00'lik bir oranla satranç izlemektedir. Görüldüğü gibi bilgisayar en fazla ilgi gösterilen faaliyet olmasına rağmen daha önce açıklanan nedenlerden dolayı öğrenciler ders dışında bilgisayar ile ilgilenememektedirler. Ankete katılan öğrencilerin 65'i (% 90,40) 12-14 yaşları arasındadır. Yerleşik ve taşınmalı eğitim yapan ilköğretim okullarındaki öğrencilerin toplumsallaşmasında beden eğitimi ve sporun önemi ile ilgili araştırmada taşınmalı eğitimle

öğrencilerin spor yapma olanağı bulamamaları sonucunda toplumsal hayata da ayak uydurmalarında sorunlar meydana geleceği belirtilmiştir (Yalçın, 2006).

Veli ve öğretmenlerin taşınmalı eğitim hakkında görüşleri nelerdir?

Çalışmada 17 veli ve 15 öğretmenin görüşleri açık uçlu sorular yoluyla alınmıştır. Bu yanıtların önemli noktaları aşağıdaki şekilde özetlenmiştir.

Öğretmen Görüşleri Nelerdir?

Öğretmenlere iletilen açık uçlu sorular ve bu sorularla ilgili öğretmenlerin genel görüşleri şu şekildedir:

- **Taşınmalı eğitim derslerinizi nasıl etkilemektedir?**

Ortak görüş öğrencilerin derslere zamanında gelip-gitmesinin dersleri olumlu etkilediği yönündedir. Ancak servise geç kalmaları durumunda okula hiç gelememektedirler. Servis öğrencilerden bazılarında bulantı yapmaktadır. Taşınmalı eğitim aynı zamanda kırsal kesimde yaşayan öğrenciler için fırsat olarak görülmektedir.

Öğrencilere grup çalışması yaptırılmamaktadır; çünkü grup üyeleri okul dışında iletişim kuramamaktadırlar. Değişik bölgelerden gelen öğrencilerin imkânları aynı olmadığı için her öğrenciden aynı malzeme istenmemektedir. Ayrıca gruplar seviyelerine göre değil buldukları köylere göre belirlenmektedir. Bu nedenle türdeş (homojen) gruplar elde edilememektedir.

- **Öğrencilerin ders başarısı nasıl etkilenmektedir?**

Ders araç-gereçlerini unutmaları durumunda ise malzeme sağlanması mümkün değildir. Günlük gidiş-gelişer beden ve zihnen öğrencileri yormaktadır. Ayrıca erken kalmak zorunda kalan öğrenciler günlük faaliyetlerinde olumsuz etkilenmektedir. Araçta mide bulantısı yaşayan öğrenciler ilk derste motivasyon sorunu yaşamaktadırlar.

- **Öğrencilerin beslenmesi nasıl etkilenmektedir?**

Erken yola çıkan öğrenciler yeterli kahvaltı yapamamaktadırlar. Öğle yemeklerini kaliteli olması durumunda beslenme konusunda sorun görülmemektedir. Eğer öğrenciler yemeği beğenmiyorsa o gün yemek yemeyip aç kalmaktadırlar. Bir görüşe göre de öğrencilerin çoğu bu kadar çeşitli yemeği evlerinde yiyememektedirler. Bu da olumlu bir görüş olarak dikkat çekmektedir.

- **Öğrencilerin merkezi sınavlara hazırlanması (seviye belirleme, OKS) hakkında neler düşünüyorsunuz?**

Şehir merkezlerine göre öğrencilerin bazı dezavantajları bulunmaktadır. Derslere kurslar, deneme sınavları gibi takviyeler yapılamamaktadır. Öğrencilerin genel olarak maddi açıdan yeterli olmamaları da olumsuz bir durum oluşturmaktadır. Ayrıca sınav sistemine de eleştiriler bulunmaktadır.

- **Öğrencilerin velileri ile ne tür sorunlar yaşadınız / yaşıyorsunuz?**

Velilerle işbirliği imkânı bulunmamaktadır. Bazı velilerin ilgisizliği ve okula ulaşım konusunda sorunlar bulunmaktadır. Veli-okul-öğretmen üçlüsünün önemi vurgulanmaktadır. Öğrencilerin olumsuz davranışları görüldüğünde velinin haberdar edilmesi zorlaşmaktadır.

- **Sizce taşınmalı eğitimin avantajları nelerdir?**

Kış şartlarında, olumsuz hava şartlarında okullarına gelebilmektedirler. Gidiş-gelişte sorun yaşama ihtimalleri azdır. Öğrencileri planlı hareket etmektedir. Yemeklerini düzenli olarak yiyebilirler. Buldukları bölgedeki imkânsızlıklar taşınmalı eğitim ile bir miktar çözülebilmektedir. Örneğin bulunduğu yerde okula gidemeyen öğrenciler için taşınmalı sistem büyük fırsattır. Ayrıca farklı köylere ve ortamlara girmeleri de bakış açılarını genişletmektedir.

- **Öğrencilerin karşılaştığı ve sizinle paylaştığı sorunlar nelerdir?**

Öğrenci taşınmalı sistemle okula geliyorsa 1 dakika geç kaldığında tüm günü boşa gitmektedir. Serviste yer konusunda sorunlar zaman zaman öğretmenlere iletilmektedir. Ailelerin öğrencilerle yeterince ilgilenmemeleri, ergenlik çağı sorunları, grup çalışmalarını istedikleri gibi yapamamaları diğer sorunlar arasında görülmektedir.

- **Taşınmalı eğitim ile ilgili sorunların giderilebilmesi için çözüm önerileri nelerdir?**

En çok bahsedilen çözüm önerisi olarak YİBO'ların sayısının artırılması görülmektedir. Ders başlangıç saatlerinde esneklik yapılması, her yerleşim yerinde bir okul açılması bunun için de gelir durumu iyi olan kişi ve kurumlardan yardım alınması diğer çözüm önerileri arasındadır.

Veli Görüşleri Nelerdir?

Çalışmada öğrenci velilerinin de görüşleri alınmıştır. Velilerin iletilen sorulara ilişkin görüşler aşağıda özetlenmiştir:

- **Çocuklarınızın ders başarısı nasıl etkilenmektedir?**

Genellikle veliler taşınmalı eğitimde çocuklarının olumsuz etkilenmediklerini belirtmektedirler. Ancak sabah erken kalktıkları için ilk derslere yoğunlaşmada güçlük çekildiği düşünülmektedir.

- **Çocuklarınızın beslenmesi nasıl etkilenmektedir?**

Genel olarak beslenmede olumsuz görüşler olmamakla beraber servise geç kalmamak için yeterli kahvaltı yapmadıkları da görüşler arasında bulunmaktadır.

- **Çocuklarınızın merkezi sınavlara hazırlanması (seviye belirleme, OKS) hakkında neler düşünüyorsunuz?**

Velilerin bu konuda net görüşleri bulunmamaktadır. Diğer taraftan öğrencilerin sınavlara tam olarak çalışmadığını düşünen veliler de bulunmaktadır.

- **Çocuklarınızın öğretmenleri ile ne tür sorunlar yaşadınız / yaşıyorsunuz?**

Veliler öğretmenler ile sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

- **Sizce taşınmalı eğitimin avantajları nelerdir?**

Özellikle olumsuz hava koşullarında ulaşım sorunu yaşamamaları en büyük avantaj görülmektedir. Aynı zamanda gidiş-geliş saatlerinin düzenli olması da olumlu yönleri arasında görülmektedir.

- **Çocukların karşılaştığı ve sizinle paylaştığı sorunlar nelerdir?**

Velilerin tamamı tarafından genellenen bir sorun bulunmamaktadır. Servis ile ilgili olarak servisin kalabalık olması konusunda bazı olumsuz görüşler belirtilmiştir.

- **Taşınmalı eğitim ile ilgili sorunların giderilebilmesi için çözüm önerileriniz nelerdir?**

Öğrencilerin daha olumlu koşullarda (daha fazla servis aracı) taşıma yapılabileceği ve kendi buldukları köylere de okul yapılması çözüm önerileri arasında belirtilmektedir.

- **Bulduğunuz bölgede taşınmalı eğitim olmasaydı çocuklarınız öğrenimine nasıl devam ederdi?**

Velileri kendi bölgelerinde taşınmalı eğitim olmaması durumunda ilçeye gönderme veya en yakın okula gitmeleri konusunda ortak fikre sahipler. Buna bağlı olarak velilerin çocuklarının bir şekilde öğrenimine devam etmek istedikleri sonucu çıkarılabilir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Yapılan çalışmalar sonucunda Gülnar ilçesinde devam etmekte olan taşınmalı eğitim konusunda çeşitli sorunlar saptanmıştır. Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar; ulaşım, beslenme, ders performansı ve ders dışı faaliyetler olmak üzere dört ana başlık altında toplanabilir:

İlk olarak, ulaşım sorunlarını öğrenciler önemli görmemektedirler. Coğrafi koşulların ve iklim koşullarının çok zor olmamasından dolayı okula gidiş-gelişte ciddi sorunlar görülmemektedir.

İkinci sorun olarak görülen beslenmede, öğrencilerin belirttikleri sorunların başında yemeklerin zaman zaman kalitesiz çıkması gösterilebilir. Yemek miktarının az olduğu görüşüne sahip öğrenciler de vardır. Ancak yapılan gözlemlere ve öğretmen görüşlerine göre yemeklerin israf edilmesi üzerinde durulması gereken en ciddi sorundur.

Diğer başlık olan dersler konusunda yaşanan en büyük sorun, öğretmenlerle yeterince bir araya gelip sorularını onlara soramamalarıdır. Kurs şeklinde destek almak istedikleri derslerin başında matematik ve İngilizce gelmektedir.

Son olarak ders dışında en çok bilgisayar alanında faaliyetler istenmektedir. Bunu spor faaliyetleri (turnuvalar vb.) izlemektedir. BTS'lerin ders dışında kullanılmaması da öğrenciler açısından bir diğer sorundur.

Alanyazın araştırıldığında çeşitli kaynaklardan eğitim-öğretim açısından beklenen yararlar, ekonomik açıdan beklenen yararlar konularında çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu çalışma sonuçlarına göre bazı öneriler şunlardır:

Veli, öğrenci ve öğretmenlerin istekleri ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın sağlayacağı olanaklar doğrultusunda hafta içi belirli günlerde ders sonrasında veya hafta sonu bir gün öğretmenlerin gözetiminde okulda öğrenciler için dersle ilgili veya ders dışı faaliyetler düzenlenebilir. Bu faaliyetlere katılmak tamamen gönüllülük esasına dayalı olacağı için öğrencilerin güdülenmesi yüksek olacaktır. Bunun için öncelikle öğrencilerin ulaşım sorununun çözülmesi gerekmektedir. MEB yapacağı taşıma ve yemek ihalelerini buna göre düzenleyebilir. Böyle bir çalışmanın pilot bölgelerde uygulanması durumunda olumlu sonuçlar elde edilebileceği düşünülmektedir.

Ders dışı faaliyetlerin yapılması konusunda öğrencilerin büyük bir kısmından istekler gelmektedir. İlgili kurumlar öğrencilerin bu isteklerini görmezden gelmemelidirler.

BTS olanakları yeterince kullanılmamaktadır. Kurulum maliyeti yüksek olan BTS'lerin hem öğrenciler hem de çevre halkı tarafından daha verimli kullanılması gerekmektedir.

Taşınmalı merkez okulları daha büyük ve üniversite yerleşkesi tarzında olmalı, tiyatro salonu, spor salonu gibi öğrencilerin burada zaman geçirmekten hoşlanacakları bir ortam oluşturulmalıdır.

Yemek savurganlığı önlenmelidir. Elde edilecek tasarrufla okullar için ek kaynaklar oluşturulabilir. Yemek savurganlığı konusunda yapılabilecek bir araştırma ile fazladan yapılan harcamaların miktarı belirlenebilir.

KAYNAKÇA

- Altunsaray, A. (1996). *Taşınmalı İlköğretim Uygulamasının Değerlendirilmesi*. Balıkesir Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir.
- Arı, A. (2003). Taşınmalı İlköğretim Uygulaması: Uşak Örneği. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 23(1), 101–115
- Büyükboyacı, Ş. (1998). *Taşınmalı İlköğretim ve Sorunları "Çanakkale İli Örneği"*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale.
- Karakütük, M. (1996). *Taşınmalı İlköğretim Uygulaması ve Sorunları- Sincan İlçesi Örneği*. Ankara Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Küçüksüleymanoğlu, R. (2006). Taşınmalı Eğitim: Bursa İli Örneği. *İlköğretim-Online*, 5(2),16–23, [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden 5 Aralık 2007 tarihinde indirilmiştir.
- MEB, Taşınmalı İlköğretim Yönetmeliği, 2000.
- MEB, 2002 Yılı Başında Eğitim, Taşınmalı Eğitim; [Online]: <http://www.meb.gov.tr/Stats/Apk2002/501.htm#5b11> adresinden 9Aralık 2007 tarihinde indirilmiştir.
- İlköğretim Genel Müdürlüğü, Taşınmalı Eğitimin Yıllara Göre Dağılımı, [Online]: http://www.iogm.meb.gov.tr/files/taşimali_1-2.xls adresinden 10 Nisan 2008 tarihinde indirilmiştir.
- Özkan, N. (1997). *Taşınmalı İlköğretim Uygulamasında Sayısal Gelişmeler, Güçlükler ve Çözüm Önerileri*. Hacettepe Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara
- Tozlu, N. ve Diğerleri, (2007). İlköğretimde Taşınmalı Eğitim Araştırması Van İl Merkezi Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 6 (19), 197–213 [Online]: <http://www.e-sosder.com/> adresinden 5 Aralık 2007 tarihinde indirilmiştir
- Yalçın, K. Y, (2006). *Yerleşik ve Taşınmalı Eğitim Yapan İlköğretim Okullarındaki Öğrencilerin Toplumsallaşmasında Beden Eğitimi ve Sporun Önemi (Kütahya İli Örneği)*. Dumlupınar Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.